

LUNDS UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier

Varför gick det så illa när alla ville så väl?

En fallstudie om debatten kring TV-programmet *Fittstim-min kamp*

Av:

Christin Clausen-Bruun

Medie- och kommunikationsvetenskap
MKVK04:3, C-uppsats, VT 2014

Handledare: Fredrik Miegel

Examinator: Gunilla Jarlbro

Sammanfattning

Uppsatsen *"Varför gick det så illa när alla ville så väl?" En fallstudie om debatten kring TV-programmet Fittstim-min kamp*, är författad av Christin Clausen-Bruun i ämnet Medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för kommunikation och medier vid Lunds Universitet.

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur bilden av feminism konstrueras och produceras genom mediala porträtteringar. Genom en fallstudie om debatten som följde SVTs programserie *Fittstim-min kamp* undersöks hur frågeställningarna som behandlas i programmet framställs i utvalda tidningsartiklar. På så sätt är ambitionen med uppsatsen att genom ett specifikt fall bidra till en större förståelse kring hur feminism framställs i mediala sammanhang. Undersökningen belyser problematiken kring när den mediala porträtteringen av feminism framställs som sann och universell. Under bearbetningen av uppsatsens material uppmärksammades hur samtliga aktörer, såväl de i produktionen av TV-programmet, som skribenterna i papperstidningar, bidrar till hur feminismen framställs. Konklusionen av undersökningen är att såväl programserien som de följande debattartiklarna reproducerar och befäster samma bild som de kritiserar. Problemet ligger delvis i hur man introducerar och förmedlar nya synvinklar men framför allt framstår det som att utmaningen snarare är hur man bryter sig loss från gamla strukturer och handlingsmönster.

Nyckelord: Feminism, media, debatt, jämställdhet, SVT, Fittstim-min kamp, Belinda Olsson, mediala konstruktioner, TV-program, papperstidningar

Belinda Olsson och SVT bjuder upp till dans	3
Olika forskningsperspektiv	4
Syfte och Frågeställning	6
En fallstudie om en debatt kring ett TV-program.....	7
Urval av debattartiklar	8
Metodkritik	8
Olika teoretiska perspektiv	9
Diskursteori	9
Media och publiken	10
Medierad feminism.....	11
Goda intentioner räcker inte hela vägen.....	13
Vad är problemet?.....	13
Problemet; det är du, inte jag.....	18
Tutfeminismen	22
Vem har rätt?	27
Slutdiskussion: samma gamla visa	32
Referenslista	36
Tryckta källor	36
Elektroniska källor.....	38
Tv-program	38
Tidningsartiklar	38

Belinda Olsson och SVT bjuder upp till dans

- Händer det något alls efter att man har skrivit (Thorgren, 2014-01-31)?

Den 16 januari 2014 sände SVT det första av tre avsnitt av *Fittstim- min kamp* med Belinda Olsson i spetsen. Redan i ett pressmeddelande satte SVT och Belinda Olsson tonen genom frågan: har feminismen gått för långt? Frågan i sig indikerar att den har det, snarare än att Belinda skall göra en förutsättningslös och korrekt undersökning om hur det feministiska fältet ser ut idag. Till historien hör att Belinda Olsson var en av medförfattarna till den uppmärksammade boken *Fittstim* som kom ut 1999.

Fittstim (1999) belyste könsfrågorna ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv och bidrog till ytterligare debatt om feminism i Sverige. I och med lanseringen av boken blev författarna feministiska förebilder för en hel generation. *Fittstim* (1999) var en del av utvecklingen bort från enbart naturvetenskapliga förklaringar, där man i stället började undersöka om de biologiska skillnaderna mellan könen bara var ett av många perspektiv. Sedan dess har feminismen fått vänta på att få en plats i public service bästa sändningstid.

Kritiken lät inte vänta på sig då programmets frågeställning och innehåll flörtade med motståndarna till feminismen. I programmet tar Olsson upp frågor som Hen-begreppet och kvinnor som vill bada topless, hon tar dessutom hjälp av en manlig hjärnforskare när hon i programmet undrar om det inte är dags att ta biologin på allvar. Under tiden som programserien *Fittstim- min kamp* sändes publicerade flera stora svenska papperstidningar en rad artiklar som kritiserade programmet och SVT och som anklagade dem för att gå anti-feministers ärenden och spä på nidsbilden av feminism.

Även Olsson tar till pennan för att såväl utveckla sin tanke bakom programmet som att försvara sig gentemot kritiken. I ett par olika intervjuer menar Olsson att hennes intention var att sätta feminismen på agendan och att få fart i en, som hon anser, trött och vissen diskussion. I SVTs program *Debatt* säger Belinda att ”nu är debatten igång och det var min vision” (Debatt, 2014). Däremot är det inte givet att bara för att Olsson hade en vision att skapa debatt, att den blir som Olsson förespände.

Snarare än att skribenterna diskuterar feminism, handlar debatten om hur media porträtter en felaktig bild av feminismen och att ett program likt Olssons spår på de nidsbilderna. Skribenterna framstår som väl medvetna om att media bidrar till den allmänna bilden av feminism, däremot är det mer tveksamt om de är medvetna om att även tidningsartiklarna är en del av den medielogik som de riktar kritik gentemot. Varken SVT eller skribenterna speglar objektivt verkligheten, utan är en del av den (Kleberg, 2006:7f). Det är därför intressant att undersökta hur det skrivs om och vilka föreställningar som tar sig uttryck kring programmet *Fittstim-min kamp* och i förlängningen feminism.

Olika forskningsperspektiv

Det finns ett stort antal studier som berör såväl media som feminism. Feministiska mediastudier är ett omfattande område med flera olika perspektiv och utgångspunkter. Framför allt är det enkelt att tillgå forskning som undersöker hur stereotypiska bilder av könen konstrueras genom exempelvis dokusåpor, reklam och magasin (se ex. Hirdman, 2006; Thulin & Östgren, 2004).

Många medie- och journalistforskare menar att medierna är den främsta informationskällan i dagens samhälle och argumenterar för att det är genom dem som vi tillgodogör oss kunskap om omvärlden. Erfarenheter och kunskaper härstammar ofta från tidningar, radio och tv snarare än att de är självupplevda. Därför har medierepresentationer ofta en avgörande roll i hur vi uppfattar såväl världen som vår plats i den (Strömbäck, 2004:29ff). Medierepresentationer är således en viktig arena och aktör där konstruktioner kring feminism skapas. Debra Baker Beck diskuterar i artikeln *The "F" word: How the Media Frame Feminism* (1998) hur media ramar in begreppet feminism och de som kallar sig för feminister. Hon diskuterar vidare hur den inramningen gör avtryck på hur samhället antingen accepterar eller tar avstånd från den feministiska rörelsen. Becks belyser alltså vikten av att analysera hur media talar och skriver om feminism för att kunna få insikt i hur feminism förstås i vardagen.

Maitrayee Chaundhuri undersöker i *Feminism in print media* (2000), en indisk studie, hur feminism framställs i mediala sammanhang. Hennes empiriska material består av

två dagstidningar och fem kvinnomagasin i vilka hon undersöker hur språkliga, ekonomiska och retoriska strategier styr framställningen av feminism. Chayndhuri menar att feminism porträtterats på ett ofördelaktigt sätt vilket bidrar till en skeptisk inställning till rörelsen samtidigt som få motsätter sig tanken kring jämställdhet. Elisabeth A. van Zoonen presenterar liknande resultat i sin holländska undersökning *The Women's Movement and The media: Constructing a Public Identity* (1992). van Zoonen undersöker hur kvinnorörelsen under 1970-talet framställdes i media. Hon fann att man gjorde en åtskillnad mellan emancipation och feminism, där feminism ofta associerades med utmärkande och extrema aktivister medan emancipation och jämställdhet sågs som allmängiltiga. I och med att feminister porträtterades som extrema och uppseendeväckande, skapades en skillnad mellan dem och så kallade "vanliga" kvinnor. van Zoonen argumenterar att framställningen av feminism som stereotypisk och förlöjligande inte är unik för Holland, en sådan porträttering av feminism är snarare regel än undantag.

Kerstin Engström undersöker i sin avhandling *Genus & genre - forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress* (2008) hur olika artiklar i Aftonbladet och Dagens Nyheter reproducerar men även medverkar till förändring inom genusdiskurser. Hon menar att framställningen av en text, journalistens subjektiva tolkningar och språket, är faktorer som påverkar hur det skrivs och talas om genusforskning. Engströms avhandling förklarar hur medial rapportering bidrar till den allmänna uppfattningen av exempelvis genusforskning vilket i sin tur färgar framställningen och den allmänna uppfattningen av feminism. Engström poängterar således medias roll i skapandet av genus och feminism. Leonor Camauër undersöker i sin avhandling *Feminism, citizenship and the media: an ethnographic study of identity processes within four women's associations* (2000) fyra svenska kvinnoföreningars förhållande till media. Hon visar hur inte bara den allmänna bilden av feminism konstrueras i media utan även hur rörelsen självbild och identitet påverkas av den mediala bilden.

Åsa Kroon (2001) undersöker hur debatter är uppbyggda och hur budskap och betydelser förändras och omförhandlas i mediedebatter. Kroon menar att innehållet och vilken betydelse det tilldelas är beroende av debattens förutsättningar. Det är således intressant att undersöka ett fenomen som programmet *Fittstim - min kamp* och debatten som följde i papperstidningar, för att på så sätt öka förståelsen till hur bilden

av feminism framställs. *Fittstim - min kamp* är även intressant utifrån aspekten att debatten i papperstidningar främst förs av uttalade feministiska personer och medieprofiler. Debattörernas dubbla roller, som både författare till och kritiker av medias bild av feminism, är ett intressant exempel på den komplexa process som skapar både framställningen och förståelsen av feminism. Uppsatsens undersökning tar avstamp i ovanstående diskussioner kring hur feminism konstrueras i mediala sammanhang.

Syfte och Frågeställning

Det övergripandet syftet med uppsatsen är att analysera och problematisera hur feminism framställs i media. Genom ett specifikt fall, har uppsatsen som ambition att bidra till en ökad förståelse kring hur medierna konstruerar feminism och vilka konsekvenser det för med sig. Det specifika fallet är inte intressant i sig utan det skall snarare ses som ett av många exempel. Det specifika fallet är intressant att analysera som ett exempel av många på ett större fenomen. Genom nedanstående frågeställningar har uppsatsen som syfte att undersöka hur feminism framställs i debatten i artiklar som följde efter TV-programmet *Fittstim-min kamp*. I uppsatsen diskuteras vidare vilka strukturer debatten följer och varför den framstår som konfliktartad.

- Hur (re)produceras och konstrueras förställningar kring feminism i de utvalda debattartiklarna?
- Hur bidrar media till bevarande eller förändring av diskurser kring medierad feminism?

En fallstudie om en debatt kring ett TV-program

Den här uppsatsen tar avstamp i den socialkonstruktivistiska och hermeneutiska traditionen vilket innefattar tanken om att varken forskare eller någon annan har en direkt tillgång till verkligheten som den verkligen är, utan kan bara tolka omvärlden utifrån sin egen position. Socialkonstruktivismen gör således inte anspråk på att kunna finna en objektiv sanning. Verkligheten som sådan är inte så enkel att det går att förstå den enbart från en sida. Precis som avsändaren formar ett budskap utifrån specifika kulturella och historiska kontexter, tolkas dessa budskap utifrån egna specifika referensramar (Fay, 1996:141) För att få en djupare förståelse av en kommunikationsprocess måste man som samhällsvetare penetrera vilka intentioner avsändare hade, själva budskapet och hur det avkodades. Denna uppsats har inte som ambition att utröna definitiva sanningar utan har istället som målsättning att visa hur ett fenomen kan förstås och tolkas utifrån olika perspektiv (Merriam, 1994).

Genom att göra en fallstudie inom den socialkonstruktivistiska och hermeneutiska traditionen baseras undersökningen på subjektiva tolkningar snarare än objektiva mätningar. En fallstudie är en undersökning som på ett metodiskt sätt studerar och analyserar en särskild händelse, för att genom den specifika händelsen kunna utröna generella strukturer (Merriam, 1994). En fallstudie syftar till att skapa förståelse och en helhet av de delar som det empiriska materialet består av. Genom att dekonstruera en medietext skapar man sig en större förståelse kring vilka så kallade effekter en företeelse kan tänkas få, varför och vad de kan betyda för samtiden (Fay, 1996:151ff).

Studien av debatten i papperstidningarna om programmet *Fittstim - min kamp* har som ambition att med hjälp av tidigare teoribildning på en mindre skala bidra till förståelsen kring hur feminism konstrueras i media, och vad det i sin tur har för samhälliga konsekvenser (Östbye, m.fl., 2004). En fördel med en fallstudie är att det empiriska materialet inte styrs eller påverkas under analysens gång, till skillnad från exempelvis en intervju person vars svar kan komma att styras av intervjusituationen eller forskarens frågor (Merriam, 1994). Forskaren fungerar alltså som det primära verktyget för att såväl samla in material som att analysera det. Artiklarna som studeras har valts ut utifrån tema och relevans i förhållande till studiens inriktning (Merriam, 1994).

Urval av debattartiklar

Uppsatsen syftar till att undersöka hur media konstruerar bilden av feminism utifrån en fallstudie av debatten kring programmet *Fittstim – min kamp*. De artiklar som valts ut är därför sådana som publicerats i samband med att programmet sändes i SVT. Samtliga artiklar togs fram med hjälp av databasen ReTriver (ReTriver, 2014). Det empiriska materialet begränsades till under tiden programmet sändes, alltså har artiklar som publicerats under tidperioden 2014-01-16 till 2014-01-31 analyserats. Sökningen gav 328 träffar varav 86 artiklar från Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Dagens Nyheter, Expressen, Dagens ETC och Sydsvenskan valdes ut. Efter att dubletter och ovidkommande artiklar sållats ut kvarstod 60 artiklar. Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Dagens Nyheter och Expressen är de tidningar som publicerat flest artiklar med det valda sökordet "Fittstim min kamp" under angiven tidsram. DagensETC och Sydsvenskan inkluderades i materialet på grund av att flera artiklar i ovanstående tidningar hänvisade till skribenter i DagensETC och Sydsvenskan, därför ansågs de relevanta för undersökningen. Bredden av olika tidningar, såväl dags- som kvällstidningar och med olika politiska tillhörigheter gynnar undersökning såtillvida att konklusionerna av analysen blir mindre beroende av varje enskild tidning och blir på så sätt mer generella och allomfattande. Sökordet "Fittstim min kamp" valdes ut då det är titeln på det program som uppsatsen behandlar. Genom det valda sökordet försäkras att artiklarna, på ett eller annat sätt, har programmet och samma specifika händelse som utgångspunkt. Med det sagt, finns möjligheten att det kan finnas fler artiklar som skulle kunna vara relevanta och intressanta för analysen men som gått förlorade i urvalsprocessen.

Metodkritik

Fallstudiemetoden är en bra metod för att undersöka komplicerade och sammanflätade sociala enheter, men metoden innehåller vissa svårigheter. Genom att undersöka en specifik händelse kan fallstudien bidra till en djupare förståelse och en bättre helhetssyn, däremot finns det en risk att läsaren vilseleds. Undersökningen är trots allt en del av ett större fält, ambitionen är snarare att bidra till den helheten än att utgöra hela fältet (Merriam, 1994:46f). Fallstudien kan leda till ökad förståelse och djupare insikter kring ett samhällsfenomen men det finns även risk att forskaren förenklar eller överdriver vissa aspekter av materialet, vilket kan leda till att läsaren

drar felaktiga slutsatser. En fallstudie är således en beskrivande och tolkande metod men den är även värderande. Ambitionen att kunna bidra till en bättre beskrivning av ett fält är både en styrka och en svaghet (Merriam, 1994:49).

En fallstudie är också beroende av personen som samlar in och analyserar materialet. Det och fallstudiens tolkande och beskrivande karaktär öppnar för möjligheten att en annan person kan tolka materialet annorlunda. Ett budskap kan förstås olika utifrån vilken tid och plats det hämtas, men även tolkas och analyseras olika utifrån vem som analyserar materialet. Därför finns det heller ingen definitiv mening i en handling eller i ett uttalande (Fay, 1996:149).

Olika teoretiska perspektiv

Diskursteori

Diskursteori har sin utgångspunkt i att världen inte existerar isolerad utanför vårt sätt att tala om den och att varje individ är medskapare av sin identitet i samspelet med andra (Jørgensen & Philips, 1998:7). Diskurser agerar som sanningar som människor, ofta omedvetet, rättar sig efter. Diskursen bestämmer vad som kan sägas, tänkas och göras och genom att analysera dessa mönster kan man synliggöra maktstrukturer (Jørgensen & Philips, 1998:53).

Även om ledande namn inom diskursanalysen som Foucault, Fairclough, Laclau & Mouffe skiljer sig åt på vissa (ibland väsentliga) punkter så är samtligas syfte att genom den tolkande traditionen försöka förstå hur upplevelser och handlingar får betydelse genom hur vi talar och organiserar oss i vardagen (Jørgensen & Philips, 1998:72). Diskursteori poängterar hur en trivial handling, eller vad som verkar vara en slentrianmässigt utformad medietext är allt annat än slumpmässig utan bygger på, bidrar till och är skapad utifrån en större samhällsstruktur. Såväl diskursteorin som är utformad av Laclau & Mouffes, som Faircloughs kritiska diskursteori är lingvistiska i sin natur, de grundar sig båda i socialkonstruktivismen och ser språket som en viktig del i hur ”verkligheten” konstrueras och förstås (Jørgensen & Philips, 1998:9).

Precis som förespråkare för hermeneutiken inte tror på att det finns en objektiv och oföränderlig värld, så finns det heller ingen given eller inneboende betydelse i språket eller andra teckensystem. Ordet ”kvinna” har exempelvis ingen naturgiven betydelse,

utan ordets betydelse utformas av kulturella och sociala traditioner. Dessa teckensystem, som kan tyckas så självklara och naturliga, nästintill banala och ointressanta, får även de sin form och betydelse via språket. Genom att det införlivas och ständigt upprepas i vardagen, smälter betydelsen in på ett obemärkt sätt (Barths, 2007:9ff). Hur man talar om olika företeelser påverkar sociala praktiker genom att handlingsutrymmet begränsas till de betydelser man tillskriver de olika orden och begreppen. Genom att agera inom en given diskurs, utifrån tron att ett visst förhållande är naturligt, reduceras och kontrolleras på så sätt människors handlingsmöjligheter (Foucault 1971/1993:18f). Språket och våra handlingar är alltså inte neutrala och representerar ingen objektiv sanning, utan vad som konstitueras som sanning skapas diskursivt.

Media och publiken

I boken *Television Culture* (1987) diskuterar John Fiske hur massmedia utgör en stor del i hur samhället fungerar. Han demonstrerar hur människor definierar och förhåller sig till exempelvis genus, könsroller och femininet genom mediala porträtteringar. Fiskes bok utgår visserligen främst från televisionen, men hans resonemang kan även appliceras på andra medier som exempelvis den traditionella papperstidningen. Fiskes resonemang liknar den hos diskursteoretiker då Fiske argumenterar för att ”verkligheten” inte är ett naturligt och universellt tillstånd. Verkligheten är tecken, regler och konventioner som är specifika för olika kulturer som delas av personer inom en kultur. Fiske skulle alltså argumentera för att det inte finns en objektiv femininitet, utan att vad som konstitueras som feminint skapas snarare genom en rad koder, alltså olika tecken, regler och konventioner, som delvis utformas och sprids via olika medietexter. Medier ses alltså som bärare av olika koder som sedan utgör det vi upplever som ”verklighet”. Den verkligheten uppfattas sedan som naturlig och som sunt förnuft snarare än något konstruerat. Medierna är således en aktör i det offentliga samtalet, genom att de konstruerar händelser på specifika sätt. TV och press är exempel på medier som har makten att välja vem som skall höras, synas och vem som på så sätt får legitimitet. Medier så som TV och pressen bestämmer alltså vilka subjekt som får komma till tals (Foucault 1971/1993:26). Men medierna kan även ses som talande subjekt då även de ingår i diskurserna.

Även om diskurser, och i vidare utsträckning massmedia, i viss mån bestämmer våra handlingar och vad våra handlingar får för betydelse är det även viktigt att belysa människors möjliga inverkan till förändring. Även om vi som tittare inte kan påverka produktionen av exempelvis ett tv-program och inte kan ändra den faktiska formen när den väl är klar för sändning, så skapar vi mening kring programmet och dess olika symboler utifrån vår egen förståelse. På så sätt kan budskapet komma att tolkas på ett helt annat sätt än vad avsändaren hade som avsikt. Fiske åskådliggör förhållandet mellan produktion och konsumtion genom att särskilja på ett *program* och en *text* (Fiske, 1987:14). Ett program är ofta, omedvetet, skapat utifrån de dominerande samhällsstrukturerna, genom rådande diskurser och konventioner som finns inom en produktion. Ett program är, enligt Fiske, en fixerad produkt, som sedan säjs som en handelsvara. Utifrån de förutsättningar är, exempelvis ett program som *Fittstim - min kamp*, samma program oavsett om det visas i Sverige, Danmark eller Norge. En text uppstår däremot när ett program mottages och tolkas av en publik. En läsare kan tolka en medietext utifrån andra diskurser och konventioner än de som format själva programmet. Om programmet tolkas utifrån andra förutsättningar än utifrån de som var dominerande vid produktion uppstår en konflikt och en kamp över att få bestämma meningen i innehållet. De diskurser som utgör en medietext försöker kontrollera och begränsa potentiella tolkningar, medan diskurserna kring läsaren kan komma att motsätta sig utövandet av kontroll (Fiske, 1987:15). Fiske menar alltså att samhället är sociala system som utgörs och påverkas av fenomen så som klass, genus, etnicitet ect, snarare än att publiken skulle vara en passiv, homogen grupp. Men med dessa olika sociala grupper medkommer också komplexa relationer och dimensioner av makt där vissa sociala grupper har mer än andra (Fiske, 1987:17).

Medierad feminism

I boken *Feminism* (2002) föreslår Lena Gemzöe en definition till begreppet ”feminist”. Hon menar att en feminist är en person som betraktar kvinnor som en grupp som är underordnade män och som vill förändra det tillståndet. Begreppet feminism lanserades i Frankrike 1892 och var då ett kvinnopolitiskt begrepp som symboliserade den rörelse som jobbade för att uppnå att kvinnor skulle komma att få samma rättigheter som männen (Clayhills, 1992:108) Gemzöe (2002:12) lyfter dock fram och poängterar mångfalden inom begreppet feminismen. Hon menar att det är svårt att ge en definition till begreppet eftersom begreppet kan angripas från flera

olika utgångspunkter. Hon menar även att det finns en nidsbild av feminism och feminister som gjort att begreppet fått ett dåligt rykte. Bilden av feminister är, menar Gemzöe, att de är rabiata manshatare snarare än att det är personer inom en rörelse som jobbar för jämställdhet.

Som poängterades i ovanstående avsnitt sprids bilder likt dessa delvis genom medier vilket bidrar till människors föreställningar om "verkligheten" (Strömbäck, 2004). Tidiga medieteorier har blivit kritiserade för att ha för enkel syn på kommunikationsprocessen och publiken. Som Fiske (1987) och Stuart Hall (1999) visar är publiken en mycket mer aktiv del i att skapa mening kring ett medieinnehåll. Under 1980-talet började man fokusera på publikstudier, snarare än textanalyser, vilket visade att exempelvis kvinnor inte nödvändigtvis accepterade eller identifierade sig med de bilder eller den "verklighet" som presenterades i media (Curran & Morley, 2006:2ff). Tolkningsprocessen synliggjordes i större utsträckning och publiken tilldelades visst aktörskap, alltså att ett medieinnehåll kan uppfattas olika utifrån vem som avkodar det. Den holländska medieforskaren van Zoonen (1991) ifrågasätter dock en allt för stor tillit till tolkningsfrihet och menar att publiken inte nödvändigtvis har tolkningsföreträde av ett budskap. Hon argumenterar för att det vore naivt att ignorera medietexters inflytande (van Zoonen, 1991:47). Hall (1973) menar att även om kommunikationsprocessen inte är linjär så är medietexter utformade på ett sådant sätt att de inte kan tolkas utifrån obegränsade mängder av perspektiv. Han menar att medietexters utformning leder till en så kallad gynnad tolkning. Författarna Altheide och Snow (1979) diskuterar de mediala förutsättningar i boken *Media Logic*. Genom begreppet "Medielogik" avser författarna att belysa hur medierad kommunikation präglas av vilken form och format den har. De belyser alltså hur innehållet i olika medium, som exempelvis TV, radio och press, är beroende av formatet. Varje medium präglas av sina egna unika förutsättningar som formar och omformar den information som de vill förmedla. Även Neil Postman för samma resonemang i boken *Underhållning till döds* (1986). Han menar att medier som exempelvis TV aldrig kan skildra och representera samhälliga frågor, som exempelvis feminism, på ett adekvat sätt eftersom underhållningskravet och kommersialisering förlöjligar och trivialiserar allt som kommer i dess väg. Medierna innehar alltså en del av den diskursiva makten eftersom de bestämmer och anpassar vad som lyfts fram på den offentliga arenan. Medierna styr i stor

utsträckning över vilka perspektiv som dominerar, vilka uppfattningar och värderingar som ges legitimitet och som på så sätt bekräftas och reprodueras. I essän *A Dance of Death: New Social Movements and Mass Media* (1996) menar van Zoonen att även feministers och den feministiska rörelsens självbild skapas i samklang med media. Hon argumenterar för att de mediala konstruktionerna blir en del av kvinnorörelsens gemensamma identitet, alltså att även kvinnorörelsen och dess medlemmar rättar sig efter den mediala bilden. van Zoonen belyser alltså bilden av feminismen och feminismens självförståelses socialkonstruktivistiska karaktär.

Goda intentioner räcker inte hela vägen

Vad är problemet?

Att ett ämne som borde vara något så rakt och enkelt som jämställdhet mellan man och kvinna ännu är så laddat (Helin, Aftonbladet, 2014-01-19).

Debatten som följde i tidningsartiklar efter tv-programmet *Fittstim- min kamp* bestod delvis av hård kritik mot Belinda Olsson och SVT men även av en diskussion kring vad feminism och jämställdhet innebär. Gemensamt för alla iblandade, Olsson, SVT och skribenterna, är att de åberopade jämställdhet och demokratiska rättigheter för att legitimera sina argument. Olsson försvarade sig mot den kritik som riktades mot henne efter programmet genom att påstå att hon jobbar för jämställdhet, och kritikerna försvarar de delar av feminismen som Olsson ifrågasätter i programmet genom att hävda att de handlar om jämställdhet.

Det handlar om huruvida man måste kalla sig feminist för att duga att jobba mot jämställdhet (Olsson, Aftonbladet, 2014-01-16).

Feminismen kan därför sägas handla om demokrati och mänskliga rättigheter, om allas rätt till trygghet och frihet i samhällslivet. Det är inget annat än sorg och skam för oss alla att inte fler känner till denna grundsyn och vill vara med i kampen (Bahner, 2014-01-24).

Kärnan i feminism framställs vara jämställdhet. Många av skribenterna yrkar på att feminism är samma sak som jämställdhet, dock utan att förklara, utveckla eller problematisera jämställdhetsbegreppet.

Grundidén som alla feminister dock säkerligen kan skriva under på är att man på olika sätt arbetar mot diskriminering och för jämlikhet (Bahner, Göteborgs-Posten 2014-01-24).

Förutom själva innehållet i den feministiska kampen för jämlikhet, debatteras också huruvida feministerna går för långt och så vidare. Personer uttalar sig som att de är för jämlikhet men inte som feminister (Bendix, Wasastjerna, Göteborgs-Posten, 2014-01-25).

Alla vi som aktivt verkar för att göra Sverige jämställt [...] och visa hur feminism är en fråga som berör oss alla (Mendez, DagensETC, 2014-01-21).

Det är intressant att alla verkar hålla med varandra om att de jobbar för jämställdhet men trots det uppstår det en förvirring kring vad jämställdhet egentligen är. En kort historisk tillbakablick visar att kvinnor inte alltid inkluderats i grundidén om allas likas värde. Upplysningstidens paroll "Frihet, jämlikhet och broderskap" inkluderade således inte kvinnor, eftersom kvinnor ansågs vara alltför känslolösta och därför inkapabla till att delta i det politiska och offentliga samtalet. Det är ur den tanken och i begreppet jämlikhet som kvinnorörelsen tar sitt avstamp i sitt arbete för kvinnors jämställdhet med männen (Gemzöe, 2002:32).

Jämställdhet är det begrepp som historiskt använts som en beteckning för kampen om kvinnors och mäns lika värde medan *jämlikhet* har fått symbolisera förhållandet mellan alla samhällsgrupper (Widerberg, 1980). Att skribenterna framställer jämställdhet som ett givet och självklart tillstånd och som en given del av feminismen behöver alltså inte nödvändigtvis vara märkvärdigt. Däremot är själva diskussionen och behovet av att övertyga och argumentera för kopplingen mellan feminism och jämställdhet motsägelsefull. Om feminism och jämställdhet är likvärdiga med varandra, skulle det inte finnas ett behov för debatt. Medan jämställdhet används oproblematiskt, framställs feminismen som tvetydig. Feminismen framstår som splittrad, inte bara av Olsson och hennes TV-program utan även genom skribenternas sätt att benämna feminism. Trots försöken att framställa feminismen som en enhetlig rörelse disintegreras den i olika grenar. Flera skribenter fraktionerar således feminismen genom att använda olika epitet, exempelvis lyxfeminism, vardagsfeminism, radikalfeminism, queerfeminism, SVT-feminist osv. Varje enskild del framställs som den legitima feminismen med sin egna särskilda identitet medan de andra ignoreras eller kritiserats.

Roslinda Delmar belyser i sin essä *What is Feminism?* från 1987 svårigheterna med att peka ut en sann feminism eller ett rätt sätt att vara feminist på. Hon menar att på grund av att kvinnorörelsen har blivit större, bredare och mer inkluderande sedan 1970-talet, då feminismen framstod som mer entydig och kvinnor som en homogen grupp, har det blivit nästintill omöjligt att definiera vad en feminist kan säga, göra tänka eller känna. Trots detta uppfattas det som att såväl Olsson som skribenterna söker efter ett sätt att på ett entydigt sätt förklara feminismen. Dehlmars menar att det inom kvinnorörelsen har funnits en stark önskan om att kunna fastställa vad feminism är eller bör vara. När det talas eller skrivs om feminism, framställs det ofta som att det finns ett autentiskt sätt att vara feminist på, som är konsekvent och oberoende av historiska och rumsliga kontexter (Dehlmars, 1987:9).

Julia Bahner (Bahner, 2014-01-24), talesperson för Feministisk Initiativ i Göteborg, påstår att feminismens grundsyn handlar om demokrati och mänskliga rättigheter. Bahner förnekar inte att feminister är oeniga om hur man bäst uppnår jämställdhet men menar ändå att feminismen vilar på en gemensam grund - jämställdhet. Bahner, liksom många andra skribenter som åberopar jämställdhet, tar för givet att jämställdhet betyder samma sak för alla människor. Jämställdhet framställs som naturlig snarare än att vara kulturellt och diskursivt bestämd. Det blir problematiskt när jämställdhet diskuteras utifrån olika diskurser, eftersom jämställdhet inte har någon objektiv betydelse (Fiske, 1987:48). Alltså kan jämställdhet, precis som feminism, betyda olika för olika personer vilket innebär att metoden och argumentationen för hur man uppnår den blir olika.

I artiklarna definieras feminismen som en fråga om demokratiska och mänskliga rättigheter och den person som inte är med i den feministiska kampen är följaktligen inte med i den demokratiska kampen. Detta trots att kampen för individens rättigheter och allas lika värde varit allmängiltigt allt sedan upplysningstiden på 1700-talet och långt innan feminism blev ett etablerat begrepp (Stövling, 1971). Skribenterna minimerar eller exkluderar således alla som är för jämställdhet men som av olika anledningar inte vill kalla sig feminist. Eftersom få av författarna utvecklar vad de menar med jämställdhet blir överrensstämelsen om vad jämställdhet är baserad på antaganden. Trots att nästan samtliga debattörer, inklusive Belinda Olsson, menar att de är för jämställdhet blir det tydligt att de tolkar begreppet olika och att det är en

ytlig överensstämmelse eftersom det uppstår en konflikt. Konflikten framställs som om det vore en kamp om rätten att få definiera feminismen, men genom att man försöker framställa jämställdheten som att den har en naturlig inneboende betydelse, handlar det kanske snarare om en kamp om att få definiera begreppet jämställdhet, inte feminism.

Mesigheten har gått för långt! Att baka och sticka är minsann inget för medlemsbasen i Tuffa tuffingars förening! Belinda ekar: Jämställdheten har gått för långt! Att leka med småbarn är minsann inget för riktiga män (Klasson, Aftonbladet, 2014-01-30)!

Författaren i ovanstående citat menar att Belinda Olsson säger att jämställdheten har gått för långt, trots att Olsson aldrig påstår det. Olssons och programmets titel är ”har feminismen gått för långt?”. Författaren likställer alltså jämställdhet med feminism. På så sätt framställs det som att den feministiska rörelsen har tolkningsföreträde till begreppet jämställdhet. Det blir motsägelsefullt eftersom de definierar begreppet utifrån den diskurs de befinner sig i, alltså kan inte begreppet ha någon inneboende betydelse.

Helt i tråd med detta har Eva Magnusson (1999), i sin artikel *Jämställdheten i många olika versioner - mönster i den politiska retoriken för jämställdhet i svenskt 1990-tal* undersökt hur jämställdhets-begreppet har tagit sig uttryck i partipolitiken och visar på begreppets föränderlighet. Magnusson utgår från att jämställdhet är en social konstruktion och att omgivningen och kontexten är viktiga för begreppets betydelse och hur det används. Även om Magnusson i sin artikel tar utgångspunkt i partipolitiken snarare än i (mass)media är hennes inlägg intressant. Hon definierar olika infallsvinklar på begreppet jämställdhet och visar även att begreppet inte är exklusivt för feminismen eftersom samtliga partier har jämställdhet på sin agenda. I sin sammanfattning poängterar hon att om man bortser från lagtextens definition av jämställdhet, så finns det ingen universell betydelse, utan det är kulturellt specifikt (Magnusson, 1999:18). Poängen i Magnusson resonemang är alltså att jämställdhet är historiskt och kulturellt betingat och kan tolkas olika utifrån vilket perspektiv det analyseras utifrån. Trots detta, och att feminismen utgår ifrån samma social

konstruktivistiska tradition, framställs jämställdhet som ett naturligt tillstånd i tidningsartiklarna.

Delmar (1987) diskuterar vidare i sin essä *What is feminism?* huruvida man måste kalla sig feminist för att kunna utföra feministiska handlingar. Trots att rörelsen och begreppet feminism har sin utgångspunkt i "Advocacy of the claims of women" är framställningen av dess generella term problematisk. Delmar menar att feminism är frågor som rör kvinnor och kvinnors rättigheter vilket i förlängningen betyder att alla som deltar i och intresserar sig för dessa frågor kan klassificeras som feminister oavsett om de kallar sig det eller inte. Detta blir problematiskt för feminismen som rörelse när den skall positionera sig och argumenterar för sina ståndpunkter. En generell definition av feminism gör att det är svårt att särskilja feminismen och feminister från alla de som väljer att inte kalla sig feminist trots att de är för lika rättigheter mellan könen. På samma sätt är det svårt att urskilja vad som särskiljer en feminists syn på jämställd med en som inte kallar sig för feminist men som ändå förespråkar jämställdhet i tidningsartiklarna. Delmar argumenterar däremot för att man kan och bör särskilja de som kallar sig feminister från de som inte gör det utan att det skulle betyda att de sistnämnda inte är för att kvinnor skall ha samma rättigheter som männen. Delmar menar att feminister kan göra anspråk på egen historieskrivning, egna praktiker och egna idéer, men att de inte kan tillskriva sig någon slags exklusivitet kring frågor som rör kvinnor. Feminism kan utgöra ett specifikt fält, men kan inte göra anspråk på kvinnor som en egen domän (Delmar, 1987:13).

"Har feminismen sparat ur?" en fråga som intresserar mig ungefär lika lite som "Har vi för mycket demokrati (Arbsjö, Sydsvenskan, 2014-01-16)?"

Det förlöjligar och gör genusdebatten infantil. Vilket givetvis är ett allvarligt demokratiproblem (Jedvik, Göteborgs-Posten, 2014-01-18).

Flera av skribenterna vill förklara feminism genom att likställa den med jämställdhet och demokrati, men risken är att det får motsatt effekt. Skribenterna kan lika gärna bidra till synen på feminism som svår och diffus genom att de förenklar och generaliserar begreppet feminism. Enligt Delmars resonemang kan inte feminismen

göra anspråk på att en sådan generell och fundamental demokratisk förutsättning som jämställdhet. Att fler människor inte vill kalla sig feminister är ett feministiskt problem snarare än ett demokratiskt problem. Istället för att framställa feminismen som liktydig med en sådan bred och generell term som jämställdhet borde skribenterna fokusera på att förtydliga hur feminismens angreppssätt skiljer sig från andra. Det hade kunnat bidra till att konkretisera feminismen och istället positionera sig gentemot andra politiska strategier i mediala sammanhang.

Problemet; det är du, inte jag

Kopplingen mellan jämställdhet och feminism förutsätts vara uppenbar, och flera skribenter menar istället att media, i fallet Fittstim etermedia och medielogiken är orsaken till att läsaren inte förstår förhållandet mellan jämställdhet och feminismen. Fokus ligger på det snedvridna förhållandet mellan feminismen och media, snarare än det mellan män och kvinnor. Skribenterna kritiserar Olsson och SVT för att lyfta fram de extrema eller triviala sidorna av feminismen, och framställer det som att motgiftet mot SVT och Olssons mediebild är jämställdhet.

De problem som feminismen brottas med enligt skribenterna, är just mediebilderna av feminismen. Skribenterna lyfter problematiken när media gestaltar verkligheten, eftersom media alltid framhäver vissa perspektiv på bekostnad av andra (Engström, 2008:43). När medierna använder sig av feministiska diskurser bidrar de till producerandet och reproducerandet av specifika världsbilder. Maria Sveland lyfter fram i Dagens ETC:

Även den gamla härliga hederliga klyschan om att feminister hatar alla män vevas ett antal gånger. [...] det är Belinda och SVT som påstår det, ingen annan (Sveland, DagensETC, 2014-01-17).

Även Egil Söderlin från Dagens ETC menar att Belinda Olsson spär på nidsbilden av den rabiata, manshatande feministen men poängterar samtidigt att det enda bevis Belinda Olsson har är ett tio år gammalt videoklipp.

Vi får veta att dagens feminister drivs av hat och ligger i krig med mannen. Det ända beviset som redaktionen har skrapat fram är ett videoklipp med gruppen Radical

cheerleaders som ropar en hatrams på en Fi-kongress i Örebro - för tio år sedan (Söderin, DagensETC, 2014-01-24).

Nästan samtliga författare har tolkat programmet Fittstim som problematiskt, inte nödvändigtvis på grund av frågorna Belinda Olsson ställer i programmet, utan för att de menar att programmet är ytligt och att underhållning prioriteras framför en djupare analys. Författarna klandrar Belinda Olsson för att ha sålt ut sig till ett lågt underhållningsvärde (Postman, 1986). I en intervju med Expressen menar Belinda Olsson att hon gjorde programmet eftersom hennes tolkning är att feminismen skulle behöva lite hjälp eftersom den styrs för mycket av media snarare än de politiska frågor hon anser rörelsen bör jobbar med.

Författare: Hur mår feminismen idag?

Belinda Olsson: Strålande. Samtidigt som den skulle behöva hjälp. Istället för att möta de stora frågorna: löner, våld sexuellt våld, våldtäkter, tror jag att "vanliga" människor, utan plattformar i offentligheten, som inte har tid att hänga på Twitter hela dagarna, möter de spektakulära frågorna som vi i media tar upp. Hen. Könneutrala omklädningsrum (Engman, Expressen, 2014-01-16).

Belinda Olsson verkar alltså mena, till skillnad från författarnas tolkning av programmet, att hon gjorde programmet inte på grund av att feminismen i sig är dålig utan att det är mediebilden som är problematisk. I tidningsartiklarna blir det tydligt att författarna tolkat Olssons program på andra premisser än de Olsson menar att programmet bygger på (Fiske, 1987: 14). Expressen framställer det som att Olsson skall "diagnostisera" feminismen. Feminismen gestaltas som något sjukt och dåligt som är i behov av vård, där Olsson är medicinen. Skribenterna verkar bli provocerade av att Olsson blir en slags självutnämnd taleskvinna åt de hon kallar "vanliga människor" eller vardagsfeminister. Vanliga människor, menar Olsson, känner inte igen sig i de extrema situationer som hen-dagis eller könneutrala omklädningsrum. Motsatsen till den uppretade och förblindade feministen blir den vanliga människan i Olsson resonemang, vilket är ett relativt vanligt sätt att konstruera en skillnad mellan "vanliga kvinnor" och aktivister (van Zoonen, 1991:467). Bilden av den fanatiska feministen influeras snarare av Olssons subjektiva tolkning utifrån sin roll som

journalist, snarare än att det är en direkt översättning eller spegelbild av själva rörelsen.

Aysegül Sungur, medförfattare till boken *fittstim ville* i en artikel i Aftonbladet inte kommenterar programmet men skriver i ett sms till Aftonbladet (Dawod, 2014-01-16) att "Feminismen kommer alltid vara provocerande. Dessvärre inte vad det betyder utan för vad andra tror att det betyder". Utan att Sungurs i sin kommentar explicit hänvisar till medias påverkan, verkar kommentaren syfta till ett avstånd mellan den så kallade verkliga feminismen och bilden av feminismen. Även Olsson hänvisar till ett så kallat glapp som hon menar finns mellan de som har en medieplattform att uttrycka sig via och de som inte har det, alltså att det skulle finnas en skillnad mellan att vara feminist inom eller utanför medievärlden. I likhet med Delmar menar van Zoonen (1992) att det finns en skillnad mellan vardagliga kvinnor och de som aktivt engagerar sig inom kvinnorörelser. Vardagliga kvinnor menar att frigörelse och jämställdhet är en berättigad del av kvinnorörelsen medan feminism istället kopplas samman med sina ytterligheter, till exempel att alla kvinnor hatar män. På samma sätt kopplas fortfarande feminismen i mediala sammanhang ihop med triviala och spektakulära ting som hen-diskussionen och könsneutrala omklädningsrum, något som verkar frustrera både Belinda Olsson och skribenterna. Precis som Olsson och skribenterna menar får den mediala konstruktionen av feminismen konsekvenser även för den faktiska rörelsen då den mediala bilden kan hindra eller uppmuntra en social förändring (Fiske, 1987:45).

Flera skribenter anklagar Olssons program för att framställa feminism fel. Olsson hålls ansvarig för att reproducera och bekräfta en förvrängd bild av feminism. Det skribenterna benämner som ett mellanrum eller gap mellan vanliga medborgare och aktivister, menar de kan förklaras med den förenkling som ett tv-program kräver på grund av sitt format (Fiske, 1987). Till skillnad från flertalet av tidningsskribenter förnekar inte Olsson produktionens förutsättningar och hennes egen del i skapandet av det medieklimat som i sin tur bidrar och formar porträtteringen av feminism och därmed den allmänna bilden av rörelsen. I Aftonbladet (Solfors, 2014-01-26) säger Olsson såhär:

Författare: Är lättsamheten en del av pr-planen för att få bra TV-siffror?

Belinda Olsson: Jag är en tv-makare, självklart vill vi ha många tittare. Offentliga röster som diskuterar feminism är ofta retoriskt väldigt skickliga och pålästa och språket är avancerat. Jag vill välkomna alla dem som tidigare känt sig utestängda. Man måste inte sitta med rynkad panna bara för att man pratar om de här frågorna.

Författare: Din gamla Fittstim-kompis Karolina Ramqvist har också sällat sig till kritikerna. Hur känns det att bli dissad av sina egna?

Belinda Olsson: Media är ett spel. It's a game. Ramqvist kritiserar mig i tidningen, sedan äter vi middag ihop samma kväll. Om folk fattade lite mer av det spelet skulle de nog tycka att det var lite äckligt.

För även om ingen av skribenterna analyserar sin egen roll i medielandskapet, så är även de en del av den så kallade medielogiken, vars format, även den, kräver sin förenkling. Skribenterna likställer exempelvis feminism med jämställdhet utan att vidareutveckla resonemanget, vilket kan skapa förvirring i lika stor utsträckning som Olssons program. Precis som Dalmer menade att det finns olika tolkningar av vad som konstitueras som feminism, kan begreppet jämställdhet tolkas och implementeras olika (Dehlmar, 1987:16). Det är möjligt att det upplevda gapet mellan vardagliga kvinnor och aktiva feminister beror på svårigheterna att definiera begreppen jämställdhet och feminism. Både feministerna, media och även samhället i stort ställer sig bakom begreppet jämställdhet, men eftersom det inte i grunden finns någon klar konsensus över vad begreppet innebär uppstår olika tolkningar. När media skriver om jämställdhet eller feminism betyder orden inte nödvändigtvis samma sak som för feministerna och därmed upplevs ett mellanrum eller ett gap.

En talande scen är när hon möter en annan bitter (förre detta?) feminist, Ebba Witt Brattström, och de båda menar att viktigare frågor, som arbetsmarknaden, kommit i skymundan. Synd bara att de, i sina medie- repsektive akademikerbubblor, inte har tillgång till den kampen. Det hummas lite om att jo, någon demonstration till stöd för barnmorskorna skulle man kunna gå på. Om man vara visste var den var någonstans (Stahre, Aftonbladet, 2014-01-16).

Även om Olsson är en av få skribenter som lyfter problematiken kring den så kallade medielogiken, framstår det som motsägelsefullt när Olsson framför sin kritik genom att utnyttja sin egen ställning inom just media. Ulrika Stahre (Stahre, 2014-01-16) påpekar det faktum att även om Olsson menar att det är gräsrötterna som utgör feminismen så väljer hon själv att föra sin feministiska kamp på bästa sändningstid, snarare än att volontera på en kvinnojour eller anordna möten för just de frågor hon brinner för. Trots oron att feminismen uppfattas och framställs som mindre trovärdig så fort den får medial uppmärksamhet, finns det tydligen någonting att vinna på att visa upp feminism genom tv-rutan eller i en tidningsartikel. Trots att Stahre belyser kontradiktionen som uppstår när Olsson använder media för att framföra att det är de frågor som inte syns i media som är viktigast, använder även Stahre en mediekanal för att kritisera detta. Det blir tydligt att vad som konstitueras som viktiga frågor och verklig feminism är en subjektiv tolkning, snarare än en objektiv skildring oberoende medieslag.

Tutfeminismen

Ett av de inslag från programmet som diskuteras flitigt bland författarna är inslaget om Aq-va-kul i Malmö där kvinnor idag tillåts bada topless. Belinda Olsson badar topless tillsammans med en av kvinnorna som drev frågan. Olsson är märkbart obekvämt i situationen och undrar vad det är de kämpar för egentligen. I en intervju med Expressen säger Olsson:

Det är en kamp jag är obekvämt i, även om jag beundrar de som gör det. Jag tänkte på att det finns kvinnor i Sverige som kämpar för att klä på sig. Sätter de på sig hijab eller niqab blir det spottade på. Vi dömmar och skäl (Engman, Expressen, 2014-01-16).

Olsson verkar ge uttryck för att, även om hon beundrar Aq-va-kul-kampen, så framställs det som om att det inte finns plats för två till synes olika kamper inom feminismen. Ann Heberlein skriver i Sydsvenskan (2014-01-21) att Olssons program var nyfiket, öppet och förutsättningslöst och undrar om "tuttattraktionerna" som exempelvis femem- och aq-va-kul-aktivisten verkligen leder till någon förändring.

Belinda Olsson stämmer träff med en av aktivisterna som kämpade för kvinnors rätt att bada barbröstad på Aq-va-kul. Malmös kvinnor kan numera bada utan behå i stadens badhus. Enligt Aq-va-kuls personal tycks det dock vara en möjlighet som Malmös kvinnliga befolkning inte är särskilt intresserade av att utnyttja. Olsson undrar försiktigt om rätten att få bada topless verkligen är en viktig fråga (Heberlein, Sydsvenskan, 2014-01-21).

Aq-va-kul-kampen framställs som ett lyxproblem, fånig och oviktig. Olsson och Heberleins debattinlägg bidrar till bilden att feminismen ägnar sin tid åt frågor som antingen inte leder till någon förändring eller som inte har någon direkt inverkan på den kvinnliga befolkningen, mer än att några excentriska kvinnor kan bada topless om de vill. Debra Baker Becks (1998) beskriver hur media skapar karikatyrer av feminismen som sedan får representera hela rörelsen. Becks exemplifierar med Miss Amerika protesten 1968, en protest där man visade sitt missnöje mot de rådande kvinnokroppsidealen. Det rapporterades om händelsen över hela världen, men istället för att rapportera om de faktiska sakfrågorna blev händelsen en sensation och feministerna fick epitetet "bra-burners", trots att inte en enda BH brändes. På liknande sätt förlöjligas Aq-va-kul händelsen, vilket frustrerar många av författarna i debatten som följde programmet.

Om det är något vi pratade om och missförstod till leda under 2013 är det väl just ordet hen och barbröstad aktivism. När ett SVT-program om feminism nu tar upp de frågorna, förväntar jag mig att de ska sätta dem i ett sammanhang (Arbsjö, Sydsvenskan, 2014-01-16).

Skribenterna uttrycker frustration över att feminismen fortsätter att framställas enligt gamla och envisa stereotyper. Trots kritiken av SVT och Olssons förenkling av feminismen, är det få av artiklarna som utvecklar Olssons resonemang. Varken Olsson eller författarna till tidningsartiklarna förklarar hur man kan förstå lagstiftningen om att få lov att bada barbröstad som ett av många led i den kvinnliga frigörelsen och hur den dessutom kan existera samtidigt som någon annan kämpar för rätten att klä på sig. Vad Olsson och skribenterna missar att förklara är att vare sig det handlar om att få bada topless eller få lov att ha på sig en niqab ifred, så är det ett uttryck för och en önskan om att kvinnan skall ha rätten att äga sin kropp, precis som mannen. Det handlar därför om jämställdhet.

I Malmö slåss vi för förlossningsvården och en barnomsorg värdig namnet, vi protesterar mot att en kvinna som sagt nej inte anses våldtagen av tingsrätten. Det är i mångt och mycket samma teman som feminismen alltid ägnat sig åt. Möjligheten att förvärvsarbeta på samma villkor som män. Rätten att bestämma över våra egna kroppar. [...] De som syns mest kommer alltid vara de mest spektakulära aktörerna. Men dagens feminism är så mycket mer än att kräva rätten att gå barbröstad (Gatu, Aftonbladet, 2014-01-18).

I ovanstående citat påstår Anja Gatu att feminism delvis handlar om rätten till sin egen kropp, samtidigt som hon underminerar rätten att gå barbröstad. Det är något motsägelsefullt att först påstå att feminismen handlar om rätten till sin egen kropp, för att senare bekräfta Olssons fundering kring att bara bröst inte är en viktig feministisk fråga. Istället reproduceras bilden av feminismen som uppmärksamhetsökande rörelse, en bild skapad av media. Såväl Belinda som tidningsskribenterna bidrar till den bild av feminismen som de själva kritiserar.

Författare: Att du lyfter fram extremerna som hen-dagis och nakna bröst i stället för frågorna om lika lön, solidaritet och våldet mot kvinnor?

Belinda Olsson: Min serie är som en personlig krönika, den tar avstamp i mig. Det här är min bild och min bild är sann för mig. Kanske är den också sann för alla de människor som inte har tid att ägna sig åt feminism hela dagarna. Vardagsfeministerna tycker att det är befriande att det faktiskt får vara lättsamt (Stahre, Aftonbladet, 2014-01-21).

Här ger Belinda Olsson uttryck för att feminism är en lyxvara, alltså om man har tiden att ägna sig åt feminism hela dagarna så är det ett privilegium snarare än ett politiskt arbete. Som nämnt i ovanstående citat, ger Olsson uttryck för att det skulle finnas en skillnad mellan de som aktivt ägnar sig åt feministiska och politiska frågor och de som ägnar sig åt feminism indirekt eller inte alls. Mediebilden bidrar således till dikotomin "vi vanliga" och "de andra, aktivisterna", där de senare inte ses som vanliga utan tillskrivs andra egenskaper som inte går att identifiera med så kallade vanliga kvinnor.

Det är intressant hur dikotomin *vi och de* även samspelar med diskursen om femininet då "vanliga kvinnor" anspelar på idén om en standard kvinna som skall se ut och bete sig på ett visst sätt. Uttrycket "vanlig" förutsätter att det finns en naturlig kvinna, snarare än att vad som konstitueras som kvinnligt eller feministiskt är en social

konstruktion och skapas och upprätthålls diskursivt (Jørgensen & Philips, 1998:19). Aktivister döms inte enbart utifrån sina åsikter och handlingar utan även utifrån deras stil och utseenden. Många aktivister konstrueras som icke-feminina eftersom de anses vara för seriösa eller akademiska eller för att de avsvär sig männens betydelse (van Zoonen, 1991:471f). På så sätt kan även debattörerna som argumenterar främst utifrån politiska frågor ses som okvinnliga. Genom att porträttera dem som vanliga människor, eller på sin höjd som vardagsfeminister som gillar lättsamma frågor reproduceras idén att riktiga kvinnor inte bör ägna sig åt svåra politiska frågor. De framställs som om de enbart ägnar sig åt en så kallad lättsam feminism som exempelvis bara bröst eller pronomen hen. Det finns en paradox i Olssons ovanstående uttalande om att vardagsfeminister har behov av att då och då få vara lättsamma, då hon vid andra tillfällen menar att hen-dagis och bara bröst är ett medialt påhitt, och att det mediala utrymmet istället borde bestå av viktigare frågor som lika lön och våld mot kvinnor.

Finns det motsättningar mellan dessa olika grenar av dagens svenska feminism?
Motarbetar vi varandra, som Ebba Witt-Brattström hävdar från sin forskarkällare i Gamla Stan? Inte som jag upplever det. Det finns kanske ingen sammanhållen rörelse med tydliga språkrör. De som syns mest kommer alltid vara de mest spektakulära aktörerna. [...] Våra vägar dit (mot ett jämställt samhälle, förf. anmärkning.) må se olika ut, men det betyder inte att vi motarbetar varandra. Tvärtom. Mångfald stärker (Gatu, Aftonbladet, 2014-01-18).

Det skribenterna, men även Olsson, verkar vilja poängtera, är att det finns olika perspektiv och infallsvinklar inom feminismen, och att tv-programmet är hennes sätt att lyfta en del av feminismen. Genom att kalla de aspekter som hon lyfter fram och som dessutom ofta trivialiseras i media (som Olsson själv kritiserar) som lättsamma frågor, riskerar Olsson att bekräfta mediebilderna om feminismen. Den framställs som ytlig, snarare än att belysa feminismens många olika perspektiv, som alla kan ses som viktiga inlägg i debatten. Många av författarna riktar även stark kritik mot Olsson personligen. Då Olsson varit tongivande i den mediala diskussionen om feminismen, handlar debatten efter hennes program om Olssons ignorans, personliga ändamål och feministiska svek. Istället för att förklara hur kampen för att få bada naken på badhus kan verka för jämställdhet och ses som ett viktigt politiskt inlägg, ägnas tiden åt att kritisera Belinda Olsson, SVT eller varandra. Becks (1998), som skriver om hur

media skapar bilder av feminismen som sedan bidrar till den allmänna uppfattningen om feminismen, menar även att mediala gestaltningar har en del i skapandet i hur personer och dispyter inom rörelsen framställs. Becks menar att enighet aldrig är en möjlighet för den feministiska rörelsen eftersom det finns så många olika perspektiv inom feminismen, vilket är något som även synliggörs i debatten efter Olsson program. Istället för att framställa meningsskiljaktigheter som vetenskapliga och filosofiska reduceras de till så kallade "catfights" (Becks, 1998:145). De olika mediala porträtteringarna av feminismen framställer rörelsen som osammanhängande och ombytlig, inte minst då en av feminismens egna ifrågasätter, vänder och vrider på begreppet. När media väljer att belysa meningsutbyten som dispyter, bekräftas bilden av den känslostyrda kvinnan. Det kan bidra till uppfattningen att den feministiska rörelsen är splittrad och kaotisk, snarare än att man uppfattar de olika representationerna av feminismen i mediala sammanhang som ett uttryck för hur olika sorters grupper, engagemang, aktivister och åsikter faktiskt är legitima delar av kvinnorörelsen (van Zoonen, 1992:462).

Flera av författarna menar att grunden i feminismen är att jobba för jämställdhet och mot diskriminering, författarna verkar inte heller nödvändigtvis vara emot tanken att det finns flera olika sätt att uppnå samma mål. Trots detta utmålas en konflikt och istället för att feminismen framställs som en mångfacetterad rörelse, uppfattas olika slags feminism som skällsord snarare än något positivt. Epitet som svt-feminism, vardagsfeminism och mediefeminism är flitigt använda bland författarna och vittnar om bredden inom feminismen men framställs snarare som öknamn för att författarna skall få sina poänger igenom. Även om ingen av artiklarna explicit refererar till dispyten som en *catfight*, så framhävs och tydliggörs dispyterna inom rörelsen genom att Belinda Olsson är en feminist som sedan får utstå hård kritik från andra feminister. Genom att skribenterna och Olsson vänder sig mot och kritiserar varandra framställs feminismen som splittrad. Trots att diskussionen grundar sig på en komplicerad och abstrakt fråga om vad feminism egentligen är och hur det förmedlas på bästa sätt, framställs meningsutbytena som ett oseriöst och barnsligt bråk mellan en grupp excentriska kvinnor. Fokus förflyttas från sakfrågan till det spektakulära, vilket förstärker och reproducerar bilden av kvinnan som känslostyrd och oförmögen att tänka förnuftigt (Gemzö, 2002:32).

Vem har rätt?

I stället för att sträva mot gemensamma mål och lyfta de viktiga frågor som berör i princip alla kvinnor - alla människor - så fastnar mycket av den synliga feminismen i ordkrig om vem som är en riktig feminist eller relativt perifera debatter som ordet hen och rätten att bada utan bikiniöverdel (Tenfält, Göteborgs-Posten, 2014-01-19).

I *Feminist Perspectives on the Media* (1991) diskuterar Liesbet van Zoonen vad som menas med realism och realistiska medierepresentationer av kvinnor och feminism. van Zoonen ställer sig frågande till vem som egentligen kan definiera vilken uppfattning om feminismen som är tillräckligt allomfattande för att vara godkänd för medial spridning. van Zoonen argumenterar att på grund av de många olika ståndpunkterna som finns inom feminismen vore det praktiskt omöjligt att kunna enas om en korrekt mediebild. van Zoonen menar att efterfrågan av mer realistiska medierepresentationer alltid är argument för ens subjektiva bild av vad som är verklig feminism. Brunsdon (1988) menar att argument för mer realistiska porträtteringar snarare är argument för sina egen version. Hon menar att istället för att debattera och argumentera för mer realistiska medierepresentationer, borde man jobba effektivt för ett erbjuda alternativa könsbilder. Detta innebär att de författare som kritiserar Belinda Olsson för att ge en snedvriden och orättvis bild av feminismen eftersom den är för subjektiv, egentligen argumenterar för att sin egen ståndpunkt är viktigare trots att den skulle kunna ses som lika subjektiv. Genom att påstå att Olsson helt enkelt visar fel bild av feminismen, diskuterar skribenterna betydelsen av en realistisk representation snarare än att man själv erbjuder alternativa bilder.

Om det ändå vore underhållande trams. Men det är bara trams [...] Jag är osäker på hur Belinda Olsson menar att detta för den feministiska andan framåt. Däremot är jag säker på att hon dumförklarar tittarna (Hagström, Göteborgs-Posten, 2014-01-17).

I sin krönika avskriver Johanna Hagström Olssons program som ”trams” (Hagström, 2014-01-17) genom att påstå att Olsson dumförklarar tittarna snarare än att hon hjälper feminismen. Hagström menar även att Olsson har ett utmärkt läge för att

fördjupa den feministiska diskussionen men att tillfället går förlorat då Olsson ägnar sig åt så kallade medelklassdiskussioner som den om begreppet hen. Hagerström menar att resultatet är snuttigt och oförlöst och att Olssons program är slöseri med tid. Däremot uppstår en paradox genom att Hagström avskriver Olsson program som trams. Hagström, liksom många andra skribenter, ägnar sin krönikör åt att halshugga Olsson snarare än att fördjupa de frågor de anser Olsson missar. I praktiken skulle det innebära att skribenterna dumförklarar sina läsare på samma sätt som Hagström argumenterar för att Olsson dumförklarar tittarna. Genom att påstå att Olssons tolkning och porträttering av feminism är fel, bidrar Hagström till idén att det finns en "rätt" feminism. Författaren diskuterar inte hur man kan förstå programmet *Fittstimmin kamp* på olika sätt och vilka tolkningsmöjligheter det finns inom programmet, som hade kunnat fördjupa diskussionen kring feminism och hur den uppfattas. Eftersom Olssons tolkning beskrivs som fel av de flesta skribenterna syftar det till att deras version är rätt. På så sätt är det möjligt att skribenterna bidrar till tron att det finns en enväldig och korrekt tolkning av såväl programmet och feminism (Fiske, 1987:45).

Däremot kvarstår frågan vems ansvaret är att rapportera om detta arbete - och framförallt om varför det existerar [...] visst kan vi feminister bli bättre på att synliggöra våra verksamheter - med det måste ske parallellt med att media, och kanske i synnerhet public service, slutar spä på mytbildningar om feminister och vad feminismen handlar om (Bahner, Göteborgs-Posten, 2014-01-24).

Julia Bahner lyfter frågan om hur det bäst rapporteras om feminism i sin artikel i Göteborgs-Posten. Bahner erkänner att feminister visserligen har ett eget ansvar i att föra fram sina budskap, men menar samtidigt att det måste ske i samklang med media. Även om en social förändring grundar sig i den faktiska och fysiska rörelsen, bör den mediala representationen, i detta fall TV, vara en del av den förändringen (Fiske, 1987:45). Genom att påstå att de mediala representationerna är viktiga görs således media till en aktiv politisk aktör. Bahner, liksom många andra skribenter, uttrycker att det är mediernas fel, men även ansvar, att bidra med flera bilder och representationer av feminism. De gör detta utan att problematisera sin egen delaktighet och position som medieprofil. Genom att vara en medial kanal, varigenom allmänheten informeras, bidrar således inte bara Olssons TV-program till hur feminism förstås och konstrueras. I skrivande stund har Olsson program nämnts över 500 gånger i tryckt

press från det att det sändes (Retriver, 2014-05-10), vilket i sig är ett tecken på att bilden av feminism konstrueras i samklang med pappertidningar, TV:n och ett program som Olssons.

Mycket underhållande, alltihop. Om det hade publicerats i “en ding, ding värld”. Om det varit satir, helt enkelt och inte tongivande medienamn som gör ideologiskt grumliga karikatyrer till sanningar (Hallström, Expressen, 2014-01-25).

Hallström belyser den problematik som uppstår när SVT sänder ett program som vill ge sken av att skildra verkligheten. Hon ifrågasätter den traditionella synen på televisionen som en neutral förmedlare av verkligheten, där olika program och nyheter helt enkelt presenteras som en reflektion av verkligheten. Samtidigt påstår hon att Olsson gör anspråk på att återge någon slags sanning. Belinda Olssons programtitel *Fittstim- min kamp* indikerar att det handlar om en subjektiv skildring. Programmets underrubrik “har feminismen gått för långt?” antyder däremot att Olsson ifrågasätter den faktiska rörelsen och de stora och fundamentala frågeställningar som rörelsen grundar sig på. Detta kan bidra till föreställningen om att programmet syftar till att återspegla någon slags realitet, vilket flera av skribenterna framställer som Olssons ambition. Hallström, liksom majoriteten av skribenterna, tar för givet att Olsson är ute efter feminismen, trots att Olsson i både tredje avsnittet av hennes miniserie och i flera av de intervjuer hon gjort efteråt står fast vid att hon är feminist.

Och jag är feminist för att det är viktigt, inte för att gå på led (Olsson, Aftonbladet, 2014-01-16).

Jag kallar mig naturligtvis för feminist (Engman, Expressen, 2014-01-16).

Vad är det Olsson egentligen ifrågasätter? Skribenterna framställer det som att Olsson ifrågasätter feminismen och eftersom skribenterna likställer feminism med jämställdhet skulle det betyda att Olsson ifrågasätter jämställdhet. Däremot påstår aldrig Olsson att hon ifrågasätter jämställdhet utan verkar istället vilja lyfta det problematiska i att media ofta skriver om de spektakulära frågorna som exempelvis hen-debatten och kvinnors bröst istället för lika rättigheter inom politiska frågor. I Göteborgs-Posten säger Olsson:

I medierna blir det fokus på medelklassfrågor som rutavdrag, hen-debatt och genusdags medan vi tappar bort grunderna om lika lön och våld mot kvinnor (Lindqvist, Göteborgs-Posten, 2014-01-16).

Vad Olsson i själva verket verkar ifrågasätta är den mediala bilden av feminismen, snarare än feminismen i sig. Men genom att kritisera hur feminismen framställs i medierna, kritiserar även Olsson samtliga av sina media-kollegor. Hur feminism porträtteras är således aldrig objektiv utan skapas diskursivt (Fiske, 1987:21). Skribenterna ingår även de i diskursen och är alltså oförmögna att göra en utomstående analys av programmet. Det betyder att både Olssons program och skribenternas skildring av feminism bidrar till att reproducera bilden av feminism. Genom att framställa Olsson som tjuven i dramat, en person som vill förgöra feminism, flyttas fokus från skribenternas del i att reproducera bilden av feminism. Genom att Olsson fortfarande kallar sig feminist blir hon, enligt skribenterna, per automatik för jämställdhet och på så sätt urvattnas skribenternas argument och läsaren står frågandes till vad det är skribenterna egentligen kritiserar. Erik Helmerson i Dagens Nyheter är en av få skribenter som lyfter frågan ur Olsson perspektiv. Till skillnad från Olssons något vilseledande underrubriker, sätter Helmerson fingret på Olssons egentliga problemformulering i sin egen rubrik *Feminism inte bara avarterna*. Helmerson menar vidare:

Det är lätt att förstå frustrationen. Vi i medierna fokuserar så gärna på avarterna, på det extrema. Randfenomen som hendags och kamp för att få bada topless på simhallen får oproportionerligt stort utrymme. När diskussionen förskjuts från centrum till ytterområden blir hela atmosfären extremare [...] "Måste en riktig feminist säga hen och visa bröstet?" Bara att frågan behöver ställas är ett tecken på att diskussionen hamnat snett. Är det mediernas fel, som så envist fixerar det spektakulära? Delvis. Är det vissa feministers eget fel, som med oförsonlig ton och extrema åsikter skrämmer bort vettiga debattörer? Delvis (Helmerson, Dagens Nyheter, 2014-01-17).

Helmerson diskuterar således inte jämställdhet och feminism, utan *bilden av feminism*, precis som Olsson menar att hon hade till uppsåt att göra. Till skillnad från majoriteten av skribenterna inkluderar Helmerson sig själv i problematiken genom att skriva "vi i medierna", och gör därmed sig själv som en del av problemet snarare än låter Olsson ta skulden. Helmerson lyfter att även de som kallar sig feminister har

ansvar att på ett sakligt sätt ta upp de frågor de vill skall lyftas upp på dagordningen. Feminister och media hålls tillsammans ansvariga i skapandet av bilden av feminism. Ann Heberlein för ett liknande resonemang i Sydsvenskan:

Belinda Olsson har blivit utsatt för hård kritik av i stort sett varenda offentlig feminist i det här landet vid det här laget. Kritiken går i korthet ut på att hon förlöjligar feminismen samt ger en felaktig bild av dagens rörelse eftersom hon lyfter fram "perifera fenomen". Olsson är en förrädare, antifeminist, okunnig och grund ylas det från alla håll och kanter (fast mest från vänster, och bara av kvinnliga röster). Det är ett klassiskt fall av att skjuta budbäraren. Hallå där, alla arga rättrogna feminister: Det här är verkligheten. Femen och barabröstaktivism må vara perifera fenomen i era världar - lik förbannat finns de och det har skrivits spaltmeter om dessa fenomen. Självklart ger programmet inte en heltäckande redogörelse för svensk feminism, men det var väl inte heller syftet (Heberlein, Sydsvenskan, 2014-01-21)?

Ann Heberlein menar att det är självklart att Olssons program inte hade som syfte att återge en heltäckande skildring av svensk feminism, trots att det är det flera skribenter anklagar Olsson och SVT för att inte göra. Heberlein ifrågasätter varken feminism eller jämställdhet utan problematiserar istället bilden av feminism. Hon menar vidare att det att kritisera Olsson allena inte förändrar bilden av feminism. Oavsett om feminister anser att hen-begreppet och nakna bröst är sekundära frågor, är det trots allt det allmänheten möter i media. Snarare än att Heberlein tar Olsson i försvar, påpekar hon debattörernas roll.

"Inte fan pratar vi om hen i fullmäktige i Simrishamn", säger Gudrun Schyman i programmet. Så får också fullmäktige i Simrishamn, till skillnad från hendagiset, sällan besök av utländska tv-team (Heberlein, Sydsvenskan, 2014-01-21).

Poängen i ovanstående citat är att diskussioner som exempelvis den om hen-begreppet skapar fler tittarsiffror än fullmäktige i Simrishamn vilket gör att man ständigt återkommer till och visar de spektakulära sidorna av feminism. Skribenterna riktar hård kritik mot SVT eftersom de valt höga tittarsiffror framför kvalitet.

SVT valde hård personvinkling och hopp om höga tittarsiffror framför kvalitet. Frågan om den svenska statstelevisionen har sparat ut blir mer och mer befogad (Stahre, Aftonbladet, 2014-01-21).

Skribenternas kritik är inte nödvändigtvis obefogad, men däremot är såväl skribenterna som Belinda Olsson en del av ett större sammanhang. Precis som att SVT vill ha höga tittarsiffror, är respektive tidning beroende av sin läsarkrets. Det är fullt möjligt att tidningarna är lika införstådda med att krönikor om de uppseendeväckande sidorna av feminism lockar fler läsare. I praktiken handlar nästans samtliga krönikor som ingått i denna undersökning i slutändan om de triviala och spektakulära sidorna av feminism. På så sätt är det i så fall inte bara den svenska statstelevisionen som spårat ut.

Slutdiskussion: samma gamla visa

Belinda Olssons program *Fittstim - min kamp*, som sändes på SVT med start 16 januari 2014, väckte starka reaktioner. Programmets underrubrik "har feminismen gått för långt?" fick många debattörer att fatta pennan för att försvara feminismen. Flera skribenter menade att den som hade gått för långt var SVT snarare än feminismen. Skribenterna har en poäng; programmets form och stil lockade publiken till att tro att det var feminismen som politisk rörelse som skulle granskas. SVT tog till en slagkraftig rubrik och ett etablerat namn inom såväl media som feminism, antagligen för att locka så stor publik som möjligt. Skribenterna kritiserar SVT för att utnyttja sin ställning som samhälls-informatör. De problematiserar föreställningen att program på TV är en spegelbild av verkligheten och menar snarare att media konstruerar verkligheten. Enligt skribenterna är det ett demokrati- och jämställdhetsproblem att feminismen framställs på ett sätt som de menar är karikatyrartat. Feminism, menar författarna, handlar inte om könsneutrala omklädningsrum utan om mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Gemzöe (2002) menar att en sådan generell definition av begreppet är både en styrka och en svaghet. Det är en styrka eftersom fler människor förhoppningsvis kan relatera till begreppet och på så sätt skapa en bred konsensus. Det är få som skulle säga att de är mot jämställdhet och mänskliga rättigheter. Samtidigt menar hon att en generell definition urvattnar begreppet feminism eftersom man inte går in specifikt på hur man inom feminismen jobbar för att förändra samhällsstrukturer så att de blir mer jämställda. Samma slags problematik och paradox stöter skribenterna på. Nästan

samtliga skribenter åberopbar jämställdhet som en förklaring till varför feminism är viktig, utan att de specifikt går in på hur man inom feminismen aktivt arbetar för förändring. Genom att inte konkretisera hur feminism särskiljer sig från andra politiska strategier, bidrar på så sätt även skribenterna till den allmänna bilden av feminismen som diffus och svårförståelig. Genom att feminismen konstrueras som vag och att media framställer den som fånig skapas en risk att medborgare och publiken avfärdar feminism som en politisk rörelse, eftersom det blir svårt att identifiera ett specifikt idépolitiskt innehåll.

I debatten i tidningsartiklarna framställs det som att Olssons intention var att väcka en debatt kring den mediala bilden av feminism. Det är dock inte givet att bara för att Olsson hade en vision att skapa debatt, så skulle denna falla ut som hon tänkt. Publiken kan avkoda och tolka innehållet annorlunda än Olsson hade för avsikt (Hall, 1999:229). Olsson kan inte ta för givet att hon stimulerar en debatt som, i bästa fall, leder till förändring, om det nu var det hon ville. Hennes förfarande kan lika gärna leda till att man reproducerar och bekräftar gamla traditioner och normer. Allt eftersom Olsson utvecklar sitt resonemang i såväl intervjuer som i egenförfattade artiklar, framstår hennes intentioner som något annat än vad som först antydde. I och med att Olsson fortsätter att engagera sig i debatten även i tidningsartiklarna ändras debattens förutsättningar.

Det framgår inte explicit i programmet, men Olsson menar att hon kritiserar *mediebilden* av feminism. Genom att göra så kritiserar hon automatiskt sina kollegor samtidigt som hon tar sig an att personligen lösa problemet. Debattörerna däremot tar sig på ansvaret att komma till feminismens försvar eftersom de menar att Belinda Olsson attackerar *den*, inte mediebilden. Problemen med Olssons argumentation ligger delvis i att hon utvecklar sitt resonemang i efterhand, vilket leder till fler tolkningsmöjligheter av tidningsartiklarna än om Olsson inte varit en del av debatten efter programmet. I praktiken kritiserar Olsson och skribenterna samma fenomen, däremot är det få som vill ta något eget ansvar för hur mediebilden av feminismen ser ut. I stället synliggör de konstruktioner som de anser vara missledande och spektakulära, som t.ex. nakenbad på badhus och hen-begreppet. Snarare att väcka debatt eller försvara feminismen reproducerar och befäster samtliga, både skribenterna och Belinda Olsson, de fenomen som de kritiserar.

Precis som van Zoonen (1991) och Dehlmars (1987) argumenterar för, är det omöjligt att enas om en korrekt bild av feminismen, som är övergripande nog för medial spridning, eftersom feminismen i sig är så mångbottnad. Skribenterna beskriver Olssons porträttering som problematisk eftersom den bara visar upp en sida av feminismen. Detta anspelar i sin tur på en etablerad tro på att det bara kan finnas *en* universell definition av feminism. Även skribenterna hänvisar till denna uppfattning genom att påstå att Olssons porträttering helt sonika är fel. I debatten förutsätts att det finns en "sann" tolkning av feminismen som begrepp, och därmed handlar debatten snarare om vem som har tolkningsföreträde än hur feminismen framställs inom media. Istället för att fokusera på Belinda Olssons porträttering, borde skribenterna aktivt jobba för att komplettera med de bilder som de anser fattas i programmet.

En intressant dimension av diskussionen är att de som för debatten är uttalade feminister och därmed mer eller mindre insatta i ämnet. Det gör att artiklarna har en analyserande karaktär snarare än att de är utformade som refererande nyhetstexter. Det är intressant att trots att skribenterna ger uttryck för att ha en djupare eller till och med bättre insikt i feminismen (än exempelvis Belinda Olsson), fortsätter även de att gå i gamla hjulspår. De ger sig in i en diskursiv strid, där det förhandlas om feminism, jämställdhet och andra företeelsers betydelse.

Debatten och diskussionen styrs således av debattörernas olika förväntningshorisonter. Enligt van Zoonen (1996) är den feministiska rörelsen inte immun mot de representationer som förmedlas via media, utan den påverkas av dessa genom att de mediala bilderna inkorporeras i rörelsens självuppfattning. Utifrån detta resonemang kan man tolka det som att de feministiska debattörerna reagerade och agerade utifrån förutbestämda förväntningar och diskurser. Trots att vissa skribenter påstår att de hade svaga förhoppningar om att SVT skulle sända ett mångfacetterat program om feminism, verkade debattörerna snarare införstådda med att de återigen skulle behöva försvara sig mot den seglivade mediekonstruktionen av feminism. På grund av detta begränsas debattörernas handlingsmönster, och det framstår som att skribenterna har svårt att frigöra sig från den rådande diskursen. Istället för att lyfta fram olika sätt att tolka och förstå programmet *Fittstim - min kamp*, utifrån ett

feministiskt perspektiv, hamnar debattörerna i försvarsställning av sina egna tolkningar av feminism.

Vid första anblick ter sig diskussionen i tidningsartiklarna således handla om feminismen i sig, men vid en djupare analys verkar diskussionen utgå från gamla beteenden snarare än att den är banbrytande. Samspelet mellan den faktiska feministrörelsen och media präglas av en lång historia. Hur man talar om och hur feminismens konstrueras i såväl programmet *Fittstim - min kamp* som i debatten i papperstidningar är ingen isolerad händelse. Debatten är influerad och påverkad av hur man talat och skrivit om den medierade bilden av feminism tidigare (Foucault, 1971/1993:18). Bilden av feminism har präglats av ”den manshatande kvinnan” och liknande schabloner så länge att debattörerna lämnar det därhän att visa hur feminism kan fungera som ett verktyg. Tyvärr blir konklusionen att snarare än att någon eller något har spårat ut är sättet att framställa feminism status quo.

Referenslista

Tryckta källor

- Altheide, David L. & Snow, Robert P. (1979). *Media logic*. Beverly Hills: Sage
- Barthes, Roland (2007) (1957). *Mytologier*. Lund: Arkiv förlag
- Beck, Debra Baker (1998). The "F" word: how the media frame feminism. *NWSA journal (Print)*. 10(1998):1, s. 139-153
- Camauër, Leonor (2000). *Feminism, citizenship and the media: an ethnographic study of identity processes within four women's associations*. Diss. Stockholm : Univ.
- Chaudhuri, Maitrayee (2000). "Feminism" in print media. *Indian journal of gender studies*. 7(2000):2, s. 263-288
- Clayhills, Harriet (1991). *Kvinnohistorisk uppslagsbok*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Curran, James & Morley, David (red.) (2006). *Media and cultural theory*. London: Routledge
- Engström, Kerstin (2008). *Genus & genrer: forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress*. Diss. Umeå : Umeå universitet, 2008
- Eriksson, Göran (2002). *Den televiserade politiken: studier av debatt- och nyhetsjournalistik*. Diss. Örebro : Univ., 2002
- Fay, Brian (1996). *Contemporary Philosophy of Social Science*. London: Blackwel
- Fiske, John (1988). *Television culture*. Repr. London: Routledge
- Foucault, Michel (1993). *Diskursens ordning: installationsföreläsning vid Collège de France den 2 december 1970*. Stockholm: B. Östlings bokförl. Symposion
- Gemzöe, Lena (2002). *Feminism*. Stockholm: Bilda

- Hall, S (1973) "The Determination of News Photographs" in S. Cohen and J. Young (eds) (1973) *The Manufacture of News*, London: Constable, s. 176-190
- Hall, Stuart (1999). Kodning och avkodning. *Samtidskultur / Thomas Johansson, Ove Sernhede, Mats Trondman* (red.). S. 227-236, [1] s.
- Hirdman, Anja (2006). *Tilltalande bilder: genus, sexualitet och publiksyn i Veckorevyn och Fib aktuellt*. [Ny utg.] Stockholm: Atlas
- Kleberg, Madeleine (2006). *Genusperspektiv på medie- och kommunikationsvetenskap*. Stockholm: Högskoleverket i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning
- Kroon, Åsa (2001). *Debattens dynamik: hur budskap och betydelser förvandlas i mediedebatter*. Diss. Linköping : Univ., 2001
- Olsson, Belinda, Zilg, Brita & Skugge, Linda (red.) (1999). *Fittstim*. Stockholm: DN
- Postman, Neil (1986). *Underhållning till döds*. Stockholm: Prisma
- Strömbäck, Jesper (2004). *Den medialiserade demokratin: om journalistikens ideal, verklighet och makt*. 1. uppl. Stockholm: SNS förl.
- Stövling, Britta (1971). *Politiska ord: annorlunda om ismer, gerilla, jargong, termer, tredje världen*. Stockholm: Rabén & Sjögren
- Thulin, Kristina & Östergren, Jenny (2004). *X-märkt ; + Bimbobakslaget : flickornas guide till verkligheten*. Stockholm: Tide
- Widerberg, Karin, *Kvinnor, klasser och lagar 1750-1980*, LiberFörlag, Stockholm, 1980
- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur
- Zoonen, Liesbet van (1991). Feminist perspectives on the media. *Mass media and society*. S. 33-54
- Zoonen, Liesbet van (1992). The women's movement and the media: constructing a public identity. *European journal of communication (London)*. 7(1992):4, s. 453-476

Zoonen, Liesbet van (1996) *A Dance of Death: New Social Movements and Mass Media. Political Communication in Action: States, Institutions, Movements, Audiences*. Cresskill, NJ: The Hampton Press, s. 201-222

Østbye, Helge (2004). *Metodbok för medievetenskap*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonom

Elektroniska källor

Magnusson, Eva (1999) Jämställdhet i många olika versioner - mönster i den politiska retoriken för jämställdhet i svenskt 1990-tal. [Elektronisk] Tillgänglig:

<http://www.nikk.no/wp-content/uploads/NIKKpub1999_ligestillingspolitik_Jamstalldhetimangaolikaversioner.pdf> Hämtdatum: 2014-04-04

Retriever, Hemsida [Elektronisk] Tillgänglig: <www.retriever-info.com>
Hämtdatum: 2014-04-02

Tv-program

Debatt (2014). Feminism- apropå Fittstim-programmet. [tv-program] Sveriges Television, SVT, 16 Januari

Fittstim- min kamp (2014) Har feminismen sparat ut?. [tv-program] Sveriges Television, SVT, 16 Januari

Fittstim - min kamp (2014) Vad händer med mannen?. [tv-program] Sveriges Television, SVT, 23 Januari

Fittstim - min kamp (2014) Bryr sig de unga om feminismen idag?. [tv-program] Sveriges Television, SVT, 30 januari

Tidningsartiklar

Samtliga artiklar är hämtade från Retriever 2014-04-02

Arbsjö, Karin (2014). TV Belinda Olsson åker vilse i verkligheten, *Sydsvenskan*, 16 januari

Bahner, Julia (2014). Medielogiken förminskar feminismen, *Göteborgs-Posten*, 24 januari

Bendix, Bengt och Wasastjerna, Jannika (2014). Feminister måste ta i för att höras, *Göteborgs-Posten*, 25 januari

- Dawod, Nivette (2014). Fittstim - så gick det sen, *Aftonbladet*, 16 januari
- Engman, Pascal (2014). Blir många sura är det en smäll jag får ta, *Expressen*, 16 januari
- Gatu, Anja (2014). Kvinnor blir också fotbollsproffs idag, *Aftonbladet*, 18 januari
- Hagström, Johanna (2014). Belinda Olsson tramsar bort frågorna, *Göteborgs-Posten*, 17 januari
- Hallström, Salka (2014). Brödskriverier, *Expressen*, 25 januari
- Heberlein, Ann (2014). FITTSTIM OCH FEMINISMEN Sekten är värst, *Sydsvenskan*, 21 januari
- Helin, Jan (2014). Så minns jag 'Fittstim', *Aftonbladet*, 19 januari
- Helmerson, Erik (2014). Feminism inte bara avarterna, *Dagens Nyheter*, 17 januari
- Jedvik, Hanna (2014). Förlöjligar den viktiga debatten om genus, *Göteborgs-Posten*, 18 januari
- Klasson, Isak (2014). Kampen går vidare - som i Bamses Tjuvstad, *Aftonbladet*, 30 januari
- Lindqvist, Johan (2014). Belindas utmaning fortsätter 15 år efter Fittstim granskar hon feminismen, *Göteborgs-Posten*, 16 januari
- Mendez, Katerin (2014). Belinda Olssons program ett initiativ som bör tillvaratas, *DagensETC*, 21 januari
- Olsson, Belinda (2014). Feminismen måste tåla att ifrågasättas, *Aftonbladet*, 16 januari
- Solfors, Björn (2014). Någon var tvungen att röra om i grytan, *Aftonbladet*, 26 januari
- Stahre, Ulrika (2014). Bitter attack på feminismen, *Aftonbladet*, 16 januari
- Stahre, Ulrika (2014). Egostim, *Aftonbladet*, 21 januari
- Sveland, Maria (2014). Belinda driver med oss Feminister, *DagensETC*, 17 januari

Söderin, Eigil (2014). Belinda Olsson, du har blivit en gubbe, *DagensETC*, 24 januari

Tenfält, Fredrik (2014). Feminism för alla kvinnor, *Göteborgs-Posten*, 19 januari

Thorgren, Gunilla (2014). Det räcker inte med utspel i sociala medier, *DagensETC*,
31 januari